

آیات مشکله صرخی قرآن کریم

روح الله راسل

سؤال دوم: فتح، ۲

﴿إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا * لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَ مَا تَأَخَّرَ﴾

یکی از اشتباهات رایج در ترجمه این آیه شریفه آن است که «تأخر» را با اینکه فعل ماضی است، مستقبل معنای می کنند. جالب است که این اشتباه را در آیات ذیل نمی کنند:

﴿يَبْنَؤُا الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ﴾ (قیامه، ۱۳)

﴿عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ﴾ (انفطار، ۵)

چرا که در آیه فتح «تاء» بر سر «تأخر» بوی حرف مضارعه را می دهد و مخاطب را به اشتباه می اندازد.

البته در ترجمه «لیغفر» و «ذنبک» هم باید دقت ویژه داشت. این غفران به معنای پوشاندن و از بین بردن اثر است و «ذنب» به معنای امری که تبعات دارد است. البته اگر به معنای گناه هم بگیریم مراد، گناه از منظر مشرکین مکه است نه گناه از نظر خدا، همانطور که در سوره شعرا از قول حضرت موسی علیه السلام فرمود: ﴿وَلَهُمْ عَلَى ذَنْبٍ فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ﴾.

جمع بندی: ترجمه صحیح آیه چنین است:

خداوند با صلح حدیبیه آثار گناهان گذشته و جدید تو را پوشاند و از بین برد، یعنی مشرکین مکه نمی توانند بابت آنچه که درباره تو گناه می خوانند به تو آزاری برسانند.

گروه طلبگی تا اجتهاد

tt-ej.ir

آیات مشکله صرّفی قرآن کریم

روح الله راسل

تمرین: از میان تمام ترجمه های موجود در جامع التفاسیر نور ببینید کدام ترجمه ها صحیح و کدام نادرست است؟

جواب: جمعاً ۳۰ ترجمه فارسی در این نرم افزار و دو ترجمه در نرم افزار شجره طوبی ترجمه ای از آیه ارائه داده بودند که بر اساس دقت بر کلمه «تَأخَّرَ» به دسته های ذیل تقسیم می شوند و قطعاً ۱۵ ترجمه از این ۳۲ ترجمه ناصحیح اند!

الف. ترجمه صحیح

۱. ترجمه المیزان (صفوی)^۲: تا سرانجام با شکستن جاه و جلال مشرکان پیامدهای دعوت تو را که بر آنان ناگوار آمد- چه آنها که پیش از هجرت گذشت و چه آنها که پس از آن روی داد- و تو را مسئول آنها می دانستند و درصدد انتقام بودند، از تو بزداید.
۲. حجت التفاسیر: تا خدا تبعات محرومیتهای قبل از هجرت و بعد از هجرت تو را قلم در کشد.
- ترجمه صفوی و حجت التفاسیر تفاسیر الگو هستند چرا که تقریباً هیچ نقضی ندارند.
۳. ترجمه مرکز فرهنگ و معارف قرآن (دفتر تبلیغات بر اساس تفسیر راهنمای هاشمی رفسنجانی): تا خدا آن گناهان تو را که قبل و بعد [از هجرت، به وسیله کفّار مگه به تو نسبت داده شده] بود بر تو بپوشاند.
۴. طاهری قزوینی: تا گناه گذشته دور و نزدیک تو را ببخشد
۵. الهی قمشه ای: تا خدا از گناه گذشته و آینده تو در گذرد (مفسرین در این آیه گویند: مراد از گناه پیغمبر گناه او بود به عقیده مشرکان که دعوت او را به توحید خدا بزرگترین گناه او می شمردند و مقصود از گناه گذشته و آینده دعوت قبل از هجرت و بعد از هجرت بود)
۶. مصباح زاده: تا پیامرزد برای تو خدا آنچه را که پیش افتاد از گناهت و آنچه را که پس افتاد
۷. روض الجنان: تا پیامرزد تو را خدای آنچه در پیش افتاد از گناه تو و آنچه با پس افتاد

^۱ البته دقت شود که در این ترجمه ها به سایر اشتباهات عنایت ویژه نشده است. از جمله برخی اشکالات دیگر این ترجمه ها چنین است:

الف: ترجمه «ذنب» به گناه صحیح نیست و قطعاً مخاطب فارس زبان را دچار شبهه خواهد کرد (برخی ترجمه ها داخل پرانتز با ارائه توضیحات شبهه زدایی کرده اند)

ب: در ترجمه های قدیمی گاه برای نشان دادن «لام تقویت» از کلمه «مر» در ترجمه فارسی استفاده می شده. این لام در «لیغفر لک الله» لام تقویت نیست تا مر ترجمه شود.

ج: برخی ترجمه ها کلمه امت در تقدیر گرفته اند: «گناهان امت تو را پیامرزد» که دلیلی بر این تقدیر نیست.

^۲ این ترجمه و ترجمه هاشمی رفسنجانی در جامع التفاسیر نور نیست بلکه در نرم افزار «شاخه طوبی» (آثار مرکز فرهنگ و معارف قرآن وابسته به دفتر تبلیغات) است.

آیات مشکله صرخی قرآن کریم

روح الله راسل

۸. قرن دهم (مترجم نامعلوم است): تا پیامرزد مر ترا خدای آنچه پیش بود از گناه تو و آن چه پس بود.

ب: ترجمه مبهم است ولی می توان حمل بر صحت کرد:

۱. انصاریان: تا خدا آنچه را از تبعات گذشته [که به نا حق از گفتار و کردار مردم، درباره تو پدید آمده] و پس از آن را برای تو بپوشاند.
۲. رضایی اصفهانی: تا خدا آنچه از پیامد (کار) تو مقدم شده و آنچه مؤخر شده را برایت پیامرزد
۳. گرمارودی: تا خداوند گناه پیشین و پسین تو را پیامرزد
۴. صلواتی: تا خدا گناهان پیشین و پسینت را پیامرزد
۵. علامه شعرانی: تا پیامرزد مر ترا خدا آنچه پیش افتاد از گناهت و آنچه پس افتاد
۶. احسن الحدیث: تا خدا پیامرزد گناه گذشته و به آخر مانده تو را.
۷. عاملی: تا اندیشه‌ی تو و گناه مردمت چه در گذشته و یا پس ز آن را بپوشیم [که از کافران نگران نباشی و از رفتار بدشان در گذری]
۸. روان جاوید: تا پیامرزد برای تو خدا آنچه را که پیش گذشت از گناهت و آنچه را که مؤخر است
۹. صفی علیشاه: تا پیامرزد مر ترا خدا آنچه افتاد از گناهت و آنچه پس افتاد

ج: ترجمه های ناصحیح

۱. مکارم: تا خداوند گناهان گذشته و آینده‌ای را که به تو نسبت می دادند ببخشد
۲. مشکینی: تا خداوند گناهان گذشته و آینده تو را پیامرزد (گناهانی را که کفار بر تو می دیدند مانند هتک مقدساتشان، به اعلاى کلمه الله بزدايد، و ترک اولی‌ها^۳ را که خود گناه می دیدی به شمول رحمت ببخشد)
۳. آیتی: تا خدا گناه تو را آنچه پیش از این بوده و آنچه پس از این باشد برای تو پیامرزد
۴. برزی: تا خداوند گناه گذشته و آینده‌ی [امت] تو را برای تو ببخشد
۵. پاینده: تا خدا، ناروای گذشته و آینده‌ات را ببخشد.
۶. فارسی: تا خدا آنچه از گناهت را که از پیش رفته و آنچه هنوز نرفته است پیامرزد
۷. ارفع: تا از گناهان گذشته و آینده تو در گذریم^۴
۸. پورجوادی: تا خدا گناه گذشته و آینده تو را پیامرزد

۳. اشکال: پیامبر ترک اولی نداشته اند و خودشان هم تصور آن را برای خود نمی کردند.

۴. اشکال: تا خداوند در گذرد نه «تا در گذریم»!

آیات مشکله صرّفی قرآن کریم

روح الله راسل

۹. یاسری: تا خدا به پاداش پاک نمودن تو مکه را از شرک، و کعبه را از بت و بت پرستی، بیامرزد گناهان گذشته و آینده تو را (چون وظایف عبادت پیغمبر مثل سایر امت نیست، چه بسا که اگر آنی غفلت نماید از توجّهات قلبیه خود، او را گناهی باشد).
۱۰. کاویانپور: تا خدا گناهان قبلی و بعدی (پیروان) تو را ببخشد
۱۱. حجتی: تا به یمن این پیروزی، حقانیت و بی گناه بودن تو در گذشته به اثبات برسد و در آینده نیز با استفاده از مقام عصمت از انجام گناه در امان باشی
۱۲. ترجمه المیزان (موسوی همدانی): تا خداوند آثار گناهی که بدهکار مشرکین بودی (و به خاطر آن تو را مستحق آزار و شکنجه می دانستند) از دلهای آنان بزدايد، چه گذشتهات و چه آیندهات را
۱۳. کشف الاسرار: تا الله بیامرزد ترا هر چه گذشت از گناه تو و هر چه با پس ماند [که خواهی کرد]^۵
۱۴. خسروی: تا اینکه خدا بیامرزد برای تو آنچه گناه در پیش داشته ای و آنچه بعد داشته باشی.
۱۵. طبری: تا بیامرزد مر ترا خدای آنچه پیش رفتست از گناه تو و آنچه سپس آید.

^۵. باید تحقیق شود که آیا این گروه از مترجم است یا مصحح. اگر از مترجم نباشد می توان این ترجمه را به دسته دوم (مبهم و قابل دفاع) منتقل کرد.

آیات مشکله صرخی قرآن کریم

روح الله راسل

شماره مهم تحقیق: دفع شبهه اباحی گری در برخی روایات

در روایاتی آمده که اگر چنین کنید گناهان «ما تقدم» و «ما تأخر» شما آمرزیده خواهد شد.

تمام مواردی که در کافی حدیثی با این مضمون بود یافت شد:

۱. عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ أَتَى الْحُسَيْنَ عَارِفًا بِحَقِّهِ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ؟
۲. قَالَ أَبُو الْحَسَنِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَذْنِي مَا يَثَابُ بِهِ زَائِرُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع بِشَطِّ الْفُرَاتِ إِذَا عَرَفَ حَقَّهُ وَ حُرْمَتَهُ وَ وَلاَ يَتَهُ أَنْ يُغْفَرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ؟
۳. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: مَنْ أَتَى قَبْرَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع عَارِفًا بِحَقِّهِ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ؟
۴. قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِي بَطُوسٍ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ ...^۹
۵. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: إِذَا بَلَغَ الْمُؤْمِنُ^{۱۰} أَرْبَعِينَ سَنَةً آمَنَهُ اللَّهُ مِنَ الْأَدْوَاءِ الثَّلَاثَةِ الْبَرَصِ وَ الْجُدَامِ وَ الْجُنُونِ ... فَإِذَا بَلَغَ التَّسْعِينَ غَفَرَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ^{۱۱} ...^{۱۲}

نکته: در مورد اخیر مصحح محترم (مرحوم علی اکبر غفاری) بعد از واژه «تأخر» به درستی تذکر داده اند که:

أى القديم و الحديث لا ما يأتى

اما با کمال تأسف برخی مترجمین محترم اینگونه احادیث را به اشتباه معنا کرده اند و گفته اند که اثر این اعمال، آمرزیده شدن گناهان گذشته و آینده است.

لذا برخی شبهه کرده اند که شیعه احادیثی دارد که اباحی گری را امضا می کند.

مثلاً دو ترجمه معروف از اصول کافی حدیث ذیل را غلط معنا کرده اند:

۶. الکافی (الإسلامیة)، ج ۴، ص ۵۸۲، باب فضل زیارة أبی عبد الله الحسين عليه السلام.

۷. الکافی (الإسلامیة)، ج ۴، ص ۵۸۲، باب فضل زیارة أبی عبد الله الحسين عليه السلام.

۸. الکافی (الإسلامیة)، ج ۴، ص ۵۸۲، باب فضل زیارة أبی عبد الله الحسين عليه السلام.

۹. الکافی (الإسلامیة)، ج ۴، ص ۵۸۵، باب فضل زیارة أبی الحسن الرضا عليه السلام.

۱۰. محمول علی الغالب أو مخصوص بالمؤمن الكامل. (شرح علی اکبر غفاری به نقل از مرآة العقول علامه مجلسی رحمهما الله).

۱۱. أى القديم و الحديث لا ما يأتى (شرح علی اکبر غفاری رحمه الله).

۱۲. الکافی (الإسلامیة)، ج ۸، ص ۱۰۷.

گروه طلبگی تا اجتهاد

tt-ej.ir

آیات مشکله صرّفی قرآن کریم

روح الله راسل

عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عِنْدَ عَائِشَةَ لَيْلَتَهَا فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ لِمَ تَتَّعِبُ نَفْسَكَ وَقَدْ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ؟ فَقَالَ يَا عَائِشَةُ أَلَا أَكُونُ عَبْدًا شَكُورًا...^{۱۳}.

۱. ترجمه مصطفوی: چرا خودت را به رنج می اندازی، با آنکه خدا گناه گذشته و آینده تو را آمرزیده است؟

۲. ترجمه کمره ای: چرا خود را رنج می دهی با اینکه خداوند تو را آمرزیده است نسبت بدان چه در پیش گناه کردی و آنچه در آینده؟

لذا هر دو ترجمه کافی از این حدیث نادرست است.

مفاتیح الجنان و معراج السعادة نیز در برخی موارد مرتکب همین اشتباه شده اند از جمله:

۱. آنچه از حضرت رسول - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - مروی است که هر که دو رکعت نماز کند و در آنها هیچ چیزی از خواطر نفسانی به خاطر نگذراند **گناهان گذشته و آینده او آمرزیده می شود**^{۱۴}.

۲. اعمال روز آخر ماه رجب: غسل در آن وارد شده و **روزه اش سبب آمرزش گناهان گذشته و آینده است**...^{۱۵}.

۳. شیخ طوسی به سند صحیح از محمد بن مسلم از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده که فرمود: ... هر که زیارت کند **امیر المؤمنین علیه السلام** را و عارف به حق آن حضرت باشد (یعنی آن جناب را امام واجب الإطاعة و خلیفه بلا فصل داند)^{۱۶} و از روی تجبر و تکبر به زیارت نیامده باشد حق تعالی بنویسد از برای او اجر صد هزار شهید و **گناهان گذشته و آینده او را بیامزد**...^{۱۷}.

۱۳. الکافی (الإسلامیة)، ج ۲، ص ۹۵، باب الشکر.

۱۴. معراج السعادة، ج ۲، ص ۱۳۲ (انتشارات هجرت، قم، ۱۳۷۷ شمسی).

۱۵. مفاتیح الجنان، اعمال روز آخر ماه رجب.

۱۶. توضیحی که مفاتیح درباره «عارف بودن به حق اهل بیت» داده است، دلیل روایی دارد. از جمله: الفقیه، ج ۲، ص ۵۸۴

۳۱۹۰- وَ رَوَى حَمْرَةُ بْنُ حُمْرَانَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يُقْتَلُ حَفْدَتِي بِأَرْضِ خُرَّاسَانَ فِي مَدِينَةِ يُقَالُ لَهَا طُوسٌ مِنْ زَارِهِ إِلَيْهَا عَارِفًا بِحَقِّهِ أَخَذَتْهُ بِيَدِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ أَدْخَلْتُهُ الْجَنَّةَ وَ إِنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْكِبَائِرِ.

قَالَ قُلْتُ جَعَلْتُ فِدَاكَ وَ مَا عَرَفَانُ حَقِّهِ؟

قَالَ يَعْلَمُ أَنَّهُ إِمَامٌ مُفْتَرَضُ الطَّاعَةِ غَرِيبٌ شَهِيدٌ. مَنْ زَارَهُ عَارِفًا بِحَقِّهِ أَعْطَاهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَجْرَ سَبْعِينَ شَهِيدًا مِمَّنِ اسْتَشْهَدَ بَيْنَ يَدَيِ رَسُولِ اللَّهِ ص عَلَى حَقِيقَتِهِ.

بنابراین باید مراقب بود که عارف بودن به حق را به امری زیاده از آنچه این روایت فرموده معنا نکرد.

۱۷. مفاتیح الجنان، ابتدای فصل چهارم زیارات (فضیلت و کیفیت زیارت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام).

آیات مشکوٰه صرّفی قرآن کریم

روح الله راسل

جالب آنکه مورد اخیر، عین روایتی که ایشان ادعا کرده اند یافت شد^{۱۸}:

أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي أَبُو الْقَاسِمِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ (رَحِمَهُ اللَّهُ)، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيْسَى، عَنْ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ رِثَابٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ)، قَالَ: ... مَنْ زَارَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) عَارِفًا بِحَقِّهِ، غَيْرَ مُتَجَبِّرٍ، وَلَا مُتَكَبِّرٍ، كَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَجْرَ مِائَةِ أَلْفِ شَهِيدٍ، وَغَفَرَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ ...

۱۸. از میان تمام کتب شیخ طوسی این حدیث فقط در این منبع بود: الامالی (للطوسی)، ص ۲۱۴ و ۲۱۵.

مرحوم شیخ عباس قمی در صدر ادعایشان فرمودند که سند حدیث نیز صحیح است که از نرم افزار «درایه النور» درباره سند آن هم تحقیق شد و مشاهده شد که ارزیابی برنامه از سند این حدیث این است که «صحیح» است، چراکه تمامی راویان آن امامی و ثقه اند. «درایه النور» اسناد امالی طوسی را بررسی نکرده ولی وسائل الشیعه را بررسی کرده است و حدیث ۱۹۴۱۹ و سائل دقیقاً همین حدیث و با همین سند است.

گروه طلبگی تا اجتهاد

tt-ej.ir